

УДК 327:659.4

DOI <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2025.33.48>

МІЖНАРОДНИЙ ІМІДЖ ДЕРЖАВИ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Шихутський Роман,

здобувач наукового ступеня кандидата політичних наук

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ORCID ID: 0009-0008-5840-8232

У статті обґрунтовано, що в умовах глобалізованого інформаційного простору міжнародний імідж держави функціонує як стратегічний ресурс, від якого залежать політична суб'єктність, економічна привабливість та безпекова стійкість. Проаналізовано взаємодію публічної дипломатії, політичного PR та концепції м'якої сили, а також визначено необхідність узгодження цих інструментів із довгостроковими зовнішньополітичними пріоритетами держави. Розкрито багатовимірну структуру міжнародного іміджу та залежність його складників від політичних, економічних, культурних і гуманітарних чинників.

Доведено ключову роль кризових комунікацій у зовнішньополітичному контексті як інструмента збереження та відновлення міжнародної репутації. Особливу увагу приділено випереджальній комунікації, яка дає змогу мінімізувати репутаційні втрати, а також підходу *damage control*, що передбачає своєчасне визнання проблеми, публічну відповідальність та розроблення чітких планів подолання наслідків із метою підтримання довіри міжнародної спільноти.

Визначено інституційні умови підвищення ефективності комунікаційної діяльності держави. Окреслено провідну координуючу роль Міністерства закордонних справ України, підкреслено значення дипломатичних представництв як комунікаційних центрів та обґрунтовано доцільність створення у складі посольств підрозділів стратегічних комунікацій і кризового PR. Наголошено на ролі інституту Надзвичайних і Повноважних Послів як провідників політичної волі вищого керівництва держави та фасилітаторів міждержавного діалогу, а також на важливості раннього виявлення уразливих точок і перетворення ризиків на можливості розвитку.

Авторський внесок полягає у формулюванні практичних рекомендацій щодо створення спеціалізованих аналітичних центрів для моніторингу та прогнозування, посилення кадрового потенціалу у сфері стратегічних комунікацій та розроблення єдиної національної концепції комунікаційного позиціонування України. Очікуваним результатом реалізації запропонованих заходів є підвищення узгодженості інформаційних наративів, зміцнення міжнародної довіри та трансформація комунікаційного потенціалу держави у дієвий інструмент стратегічного розвитку та довгострокового міжнародного партнерства.

Ключові слова: міжнародний імідж держави, публічна дипломатія, стратегічні комунікації, м'яка сила, кризові комунікації, репутаційні ризики, дипломатичні представництва, зовнішньополітичні комунікації.

Shykhutskyi Roman. The international image of the state as a strategic resource in the globalized information environment

The article substantiates that in the context of a globalized information space, the international image of a state functions as a strategic resource that determines its political subjectivity, economic attractiveness, and security resilience. The study analyzes the interaction of public diplomacy, political PR, and the concept of soft power, and identifies the necessity of aligning these tools with the long-term foreign policy priorities of the state. It reveals the multidimensional structure of the international image and the dependence of its components on political, economic, cultural, and humanitarian factors.

The article demonstrates the key role of crisis communications in the foreign policy context as an instrument for preserving and restoring international reputation. Special attention is paid to anticipatory communication, which makes it possible to minimize reputational losses, as well as to the damage control approach, which provides for timely problem recognition, public accountability, and the development of clear plans for overcoming consequences to maintain the trust of the international community.

The institutional conditions for improving the effectiveness of the state's communication activities are identified. The coordinating role of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine is emphasized, the importance of diplomatic missions as communication centers is outlined, and the feasibility of establishing strategic communication and crisis PR units within embassies is substantiated. The role of the institution of Ambassadors Extraordinary and Plenipotentiary as conduits of the political will of the state's top leadership and facilitators of interstate dialogue is highlighted, along with the importance of early detection of vulnerabilities and the transformation of risks into opportunities for development.

The author's contribution lies in the formulation of practical recommendations for the creation of specialized analytical centers for monitoring and forecasting, strengthening human capacity in the field of strategic communications, and developing a unified national concept of Ukraine's communication positioning. The expected outcome of implementing these measures is the enhancement of narrative consistency, the strengthening of international trust, and the transformation

of the state's communication potential into an effective tool for strategic development and long-term international partnership.

Key words: *international image of the state, public diplomacy, strategic communications, soft power, crisis communications, reputational risks, diplomatic missions, foreign policy communications.*

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому інформаційному середовищі імідж держави перетворився на стратегічний ресурс, що безпосередньо впливає на її політичний авторитет, економічну привабливість та безпекову стійкість. Конкуренція за увагу та довіру міжнародної спільноти зумовлює необхідність використання інноваційних підходів до формування й підтримки позитивного образу країни.

Для України, яка водночас протистоїть зовнішній агресії та гібридним інформаційним загрозам, ця проблема набуває критичного значення. Саме ефективність зовнішньополітичних комунікацій та здатність держави адаптуватися до динаміки глобальних медіапроцесів визначають її спроможність захищати національні інтереси та забезпечувати довгострокове партнерство.

Водночас відсутність єдиної системної моделі стратегічних комунікацій ускладнює узгодженість інформаційної політики та послаблює її ефективність. Недостатня інтеграція інструментів публічної дипломатії, кризового PR і концепції «м'якої сили» знижує можливості держави впливати на міжнародний порядок денний та оперативно реагувати на кризові виклики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Було проаналізовано праці вітчизняних та іноземних дослідників, присвячені проблематиці формування міжнародного іміджу держави, розвитку стратегічних комунікацій та інструментів публічної дипломатії, а саме роботи І. Єремєєвої, О. Висоцького, О. Висоцької, С. Даниленка, Є. Гарькавого, І. Сухорольської, І. Климчука, П. Налутки, Р. Мищишина, А. Башука, С. Федчишина, Л. Дорош, М. Яблонської тощо.

Метою статті є дослідження особливостей формування міжнародного іміджу держави в умовах глобалізованого інформаційного простору та значення міжнародних комунікацій у конструюванні іміджевих наративів.

Виклад основного матеріалу. Поняття міжнародного іміджу держави належить до ключових категорій сучасних міжнародних відносин, оскільки воно визначає характер зовнішньополітичної поведінки, впливає на ефективність дипломатичної діяльності та здатність країни залучати партнерські ресурси. Імідж держави можна розглядати як комплексне уявлення міжнародної спільноти про її політичну систему, економічний потенціал, культурну специфіку та роль у глобальних процесах [1]. Він постає не просто як продукт комунікаційних технологій, а як багатогранне суспільне явище, що формується під впливом реальних кроків держави, її історичної спадщини, національних символів і реакції на зовнішні події. Такий імідж має комплексний характер й охоплює як об'єктивні показники розвитку, політичної стабільності та позицій у світових рейтингах, так і суб'єктивні чинники: асоціації, стереотипи та емоційне сприйняття.

Структура міжнародного іміджу охоплює кілька взаємопов'язаних вимірів, кожен із яких формує загальне уявлення про державу як про міжнародного актора. Політичний компонент включає характеристики політичного устрою, рівень демократичності, дотримання прав людини та активність у діяльності міжнародних організацій. Культурний складник охоплює мову, традиції, мистецькі досягнення й освітні практики, що відображають унікальність держави у глобальному культурному просторі. Економічний вимір визначається розвитком ринкових інститутів, інноваційним потенціалом, конкурентоспроможністю та здатністю залучати інвестиції. Гуманітарний аспект пов'язаний з участю у вирішенні глобальних проблем, підтримкою гуманітарних місій, допомогою біженцям та сприянням міжнародному розвитку. Сукупність цих складників створює цілісний образ, від якого залежить привабливість держави у міжнародній системі.

Фундаментальне значення у процесі побудови позитивного міжнародного іміджу набуває публічна дипломатія у поєднанні з технологіями політичного PR. Публічна дипломатія передбачає багаторівневу комунікацію з іноземною аудиторією, що реалізується через офіційні дипломатичні канали, культурні обміни, академічні програми та інформаційні ініціативи [2].

Застосування PR-інструментів у цьому контексті дає змогу гнучко адаптувати політичні меседжі під специфіку різних аудиторій, ефективніше реагувати на кризові виклики та вибудовувати стійкий позитивний імідж держави. Завдяки таким підходам держава може послідовно позиціонувати себе як надійного та відповідального партнера, акцентувати увагу на власних досягненнях і мінімізувати вплив деструктивних інформаційних атак, які спотворюють її сприйняття.

Особливого значення у сфері іміджевої політики держави набуває концепт «м'якої сили» (soft power), запропонований Джозефом Наємом, який ґрунтується на здатності держави досягати стратегічних

цілей не за допомогою примусу чи економічного тиску, а через привабливість своєї культури, політичних цінностей і зовнішньополітичної поведінки [3].

М'яка сила постає як дієва альтернатива традиційним механізмам впливу, адже ґрунтується на внутрішньому переконанні, емоціях та нематеріальних ресурсах, що в довгостроковій перспективі формують сприятливий фундамент для співпраці. У сучасній системі міжнародних відносин саме *soft power* стає ключовим інструментом боротьби за довіру та симпатії глобальної спільноти, даючи змогу створити позитивний імідж держави й утримувати стабільні позиції навіть у часи криз.

Формування міжнародного іміджу держави є комплексним процесом, що інтегрує політичні, економічні, культурні, гуманітарні та інші чинники, які у сукупності створюють цілісний образ країни на глобальній арені. Ефективність цього процесу залежить від здатності держави використовувати інструменти публічної дипломатії, сучасні PR-технології та концепцію м'якої сили як основу довготривалої стратегії.

Таким чином, підтримка позитивного міжнародного образу вимагає не лише системної роботи над його формуванням, а й готовності оперативно реагувати на непередбачувані виклики. Саме вміння поєднати довгострокові стратегії з ефективними кризовими комунікаціями дає державі змогу зберігати довіру глобальної спільноти та мінімізувати репутаційні ризики.

Кризові комунікації у зовнішньополітичному контексті становлять окрему сферу політичної комунікації, яка спрямована на збереження та відновлення міжнародної репутації держави в умовах криз. Відмінністю таких криз є те, що вони охоплюють не лише внутрішню аудиторію, а й зовнішню, яка впливає на рішення міжнародних організацій, урядів інших держав та транснаціональних корпорацій [4].

Стратегії кризового реагування у зовнішньополітичній сфері становлять багаторівневий комплекс дій, що інтегрує політичні, дипломатичні та комунікаційні механізми для мінімізації шкоди від кризових подій та відновлення міжнародної довіри. Оперативна комунікація дає змогу не лише зменшити негативний вплив на репутацію держави, а й запобігти формуванню викривлених наративів, які можуть бути використані зовнішніми акторами для посилення тиску в дипломатичній та економічній площинах [5].

Ключовим складником сучасних комунікаційних підходів виступає випереджальна комунікація, що дає державі змогу формувати реакцію ще до поширення кризового контенту. Така стратегія базується на активному використанні інструментів цифрової дипломатії, тісній співпраці з провідними міжнародними медіа та залученні впливових експертів, здатних переконливо донести офіційну позицію та зміцнити довіру до державних наративів.

Сучасні стратегії кризового реагування у зовнішньополітичній сфері набувають ознак багатовекторності, де поєднуються швидкість, прозорість, технологічна аналітика та випереджальне формування наративів. Вони є не лише інструментами мінімізації репутаційних утрат, а й засобами стратегічного впливу, що визначають позиції держави в глобальній системі міжнародних відносин.

Кризові комунікації у такому форматі стають важливим інструментом публічної дипломатії. Це дає змогу державі контролювати ключові наративи, запобігати поширенню маніпулятивних повідомлень і демонструвати здатність до конструктивного діалогу навіть у найскладніших обставинах [6].

Особливе місце у сучасних стратегіях займає концепція *damage control*, яка передбачає швидке визнання проблеми, публічне підтвердження відповідальності та надання чітких планів подолання наслідків. Ця стратегія є надзвичайно дієвою у збереженні або навіть відновленні довіри міжнародної спільноти, оскільки демонструє здатність держави діяти проактивно та ефективно. Ба більше, в умовах глобалізованого інформаційного простору своєчасне реагування та готовність до відкритого діалогу дають змогу не лише нейтралізувати кризу, а й трансформувати її в інструмент зміцнення міжнародного авторитету держави [7].

Ефективне управління репутаційними ризиками в міжнародній площині потребує цілісного підходу, що поєднує системний моніторинг глобального інформаційного середовища, раннє виявлення потенційних загроз та завчасне розроблення сценаріїв реагування. Репутація держави вибудовується роками завдяки послідовності політичного курсу, економічним досягненням, культурному розвитку та присутності в міжнародному просторі, проте будь-які прорахунки у кризовій комунікації здатні підірвати цей стратегічний ресурс. Саме тому створення гнучких і водночас структурованих систем репутаційного менеджменту є критично важливим чинником утримання та зміцнення позицій держави на міжнародній арені.

Системна інтеграція кризових комунікацій у зовнішньополітичну стратегію створює умови для підвищення стійкості держави до інформаційних атак. Використання прогностичних моделей дає змогу завчасно виявляти можливі вектори деструктивних кампаній, підготувати релевантні меседжі,

консолідувати партнерів і забезпечити єдність позицій у внутрішньому та міжнародному інформаційному просторі.

Особливу увагу в процесі управління репутаційними ризиками слід приділяти виявленню та аналізу уразливих точок, що можуть бути використані зовнішніми акторами для формування деструктивних наративів. До таких точок належать прояви корупції, конфлікти, провалені реформи або внутрішньополітичні кризи, які створюють інформаційне для тло маніпуляцій [8].

Раннє виявлення таких чинників відкриває можливість для створення превентивних комунікаційних стратегій, у яких уразливі аспекти перетворюються на драйвери розвитку завдяки акценту на відкритості, результативності та готовності до змін. У підсумку навіть потенційно проблемні теми можуть бути переосмислені й подані у конструктивному ключі, посилюючи сприйняття держави як надійного та передбачуваного партнера на міжнародній арені.

Ключові принципи управління репутаційними ризиками у зовнішньополітичних комунікаціях ґрунтуються на комплексному та динамічному підході, який поєднує стратегічне планування, гнучкість та ефективну координацію. Превентивність у цьому контексті передбачає проактивне формування інформаційного порядку денного, коли держава не лише реагує на кризові виклики, а й ініціює власні наративи, здатні задавати тон глобальним дискусіям.

Офіційні структури відіграють фундаментальну роль у формуванні й реалізації стратегій кризових комунікацій у зовнішньополітичній сфері, оскільки саме вони визначають зміст і рамки інтерпретації подій у глобальному інформаційному середовищі. Міністерство закордонних справ України виступає центральним координаційним вузлом, який забезпечує цілісність і узгодженість інформаційної політики держави на міжнародній арені. Воно формує офіційні позиції, розробляє базові меседжі для дипломатичних місій та координує роботу з міжнародними організаціями й партнерами, що дає змогу оперативно доносити узгоджену та достовірну інформацію у кризових ситуаціях [9].

У таких умовах дипломатичні представництва виступають центральними вузлами комунікації, через які координується поширення офіційних позицій, організовуються зустрічі з політичними діячами, експертами та представниками медіа, а також ведеться роз'яснювальна робота для громадян інших країн. Це робить дипломатичні місії не лише каналами інформування, а й активними учасниками захисту репутаційних інтересів держави та протидії деструктивним інформаційним впливам.

Практика показує, що держави, які створили у своїх дипломатичних установах підрозділи стратегічних комунікацій та кризового PR, демонструють значно вищу стійкість до деструктивних інформаційних впливів. Такі підрозділи забезпечують координацію дій між різними гілками влади, оперативне донесення узгоджених меседжів та проактивне формування міжнародного порядку денного [10].

Особливе місце в системі комунікацій дипломатичних представництв посідає інститут Надзвичайних і Повноважних Послів, які виконують функції офіційних представників держави та водночас провідників політичної волі вищого керівництва країни. Їхня діяльність охоплює не лише представницькі завдання, а й безпосередню участь у формуванні та реалізації зовнішньополітичних пріоритетів, стратегічній координації та донесенні узгоджених меседжів до міжнародної спільноти.

На такі посади часто призначають політичних діячів із високим рівнем публічного визнання та досвідом роботи в урядових або парламентських структурах. Такий кадровий підхід підвищує авторитет послів, розширює можливості вибудовування ефективних комунікаційних каналів та забезпечує додаткові ресурси для захисту національних інтересів. У результаті дипломатичні місії набувають більшої ваги як інструменти просування стратегічних і політичних рішень держави у міжнародному середовищі [11].

Вони також відіграють провідну роль у підтриманні міждержавного діалогу, демонструючи здатність оперативно реагувати на кризові ситуації та адаптувати комунікаційні стратегії до динамічних зовнішньополітичних умов. Їх пряма залученість у процес ухвалення рішень сприяє швидкій трансляції політичної волі керівництва та забезпеченню узгодженості дій між різними інституціями державної влади. У такому контексті посли постають не лише як дипломати, а й як стратегічні комунікатори, що інтегрують класичні методи дипломатії із сучасними підходами до управління міжнародними комунікаціями.

У цьому контексті доцільним є запровадження в системі зовнішньополітичних комунікацій України спеціалізованих аналітичних центрів, які поєднуюватимуть функції моніторингу інформаційних потоків, прогнозування кризових сценаріїв і розроблення проактивних комунікаційних стратегій. Такі структури мають інтегрувати сучасні технології аналізу великих даних і мережевого моделювання, що дасть

змогу підвищити точність прогнозів і пришвидшити ухвалення рішень у динамічному міжнародному середовищі.

Також важливим є посилення кадрового потенціалу дипломатичної служби у сфері стратегічних комунікацій. Запровадження системи регулярного навчання дипломатів і представників державних інституцій із кризового PR, цифрової дипломатії та репутаційного менеджменту створить передумови для підвищення ефективності зовнішньополітичних меседжів.

Разом із тим варто розробити єдину національну концепцію комунікаційного позиціонування України, яка б об'єднала безпекові, економічні, культурні, політичні та гуманітарні наративи у цілісну стратегію. Такий підхід дасть змогу зробити образ держави більш упізнаваним і привабливим у глобальному просторі, а також створить основу для послідовного просування українських інтересів навіть у періоди криз і загроз.

Запровадження запропонованих заходів сприятиме підвищенню ефективності зовнішньополітичних комунікацій України, зміцненню її міжнародного авторитету та формуванню стійкого позитивного іміджу. Така системна модернізація дасть змогу не лише оперативно реагувати на інформаційні виклики, а й проактивно формувати глобальний порядок денний, перетворюючи комунікаційний потенціал держави на інструмент стратегічного розвитку та довгострокового партнерства на міжнародній арені.

Висновки. Формування позитивного міжнародного іміджу держави є складним і багаторівневим процесом, який поєднує політичні, економічні, культурні, гуманітарні та комунікаційні чинники. Ефективна інтеграція інструментів публічної дипломатії, сучасних PR-технологій і концепції «м'якої сили» створює умови для підвищення довіри до держави та зміцнення її позицій на глобальній арені. Системний підхід до кризових комунікацій забезпечує можливість не лише мінімізувати репутаційні ризики, а й перетворювати виклики на нові можливості для підсилення національного бренду.

Водночас стратегічне управління репутаційними ризиками потребує комплексного аналізу глобального інформаційного простору, завчасного виявлення загроз і підготовки сценаріїв реагування. Злагоджена робота офіційних структур, дипломатичних представництв і комунікаційних підрозділів дає Україні змогу не лише ефективно захищати власні інтереси, а й демонструвати готовність до конструктивного діалогу, що є ключовим чинником зміцнення міжнародного авторитету держави.

Подальші наукові пошуки можуть бути спрямовані на розроблення моделей оцінювання ефективності комунікаційних стратегій держави з урахуванням специфіки цифрового середовища та впливу новітніх технологій. Перспективним є також порівняльний аналіз досвіду інших країн у сфері стратегічних комунікацій і кризового PR, що дасть змогу адаптувати найкращі практики до українського контексту та підвищити результативність зовнішньополітичних комунікацій у середовищі глобальної конкуренції.

Література:

1. Єремєєва І. Теоретико-методологічні аспекти поняття «міжнародний імідж держави». *Krakowskie studia malopolskie*. 2022. Т. 36. № 4. С. 61–77. URL: <https://doi.org/10.15804/ksm20220404>
2. Vysotskyi O., Vysotska O. Technologies of public diplomacy: methodological principles and practical potential. *Epistemological studies in philosophy social and political sciences*. 2020. Т. 3. № 1. Р. 139–147. URL: <https://doi.org/10.15421/342015>
3. Стратегія «розумної сили» як ключова передумова перемоги України в російсько-українській неоімперській війні / С. Даниленко та ін. *Українознавчий альманах*. 2022. № 30. С. 43–53. URL: <https://doi.org/10.17721/2520-2626/2022.30.6>
4. Гарькавий Є. Кризові комунікації як напрям реалізації стратегічних комунікацій у силах оборони України. *Політичне життя*. 2019. № 3. С. 64–70. URL: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2019.3.10>
5. Olsson E.-K. Public diplomacy as a crisis communication tool. *Journal of international communication*. 2013. Т. 19. № 2. Р. 219–234. URL: <https://doi.org/10.1080/13216597.2013.838906>
6. Сухорольська І., Климчук І. Громадська (публічна) дипломатія в умовах агресивної війни росії проти України. *Вісник Львівського університету. Серія «Філософсько-політологічні студії»*. 2022. № 43. С. 322–331. URL: <https://doi.org/10.30970/paps.2022.43.39>
7. Obi O., Odilibe I., Arowoogun J. Crisis communication and U.S. national security: a comprehensive review: understanding the importance of timely and accurate information dissemination. *International journal of applied research in social sciences*. 2024. Т. 6. № 2. Р. 116–139. URL: <https://doi.org/10.51594/ijarss.v6i2.779>
8. Налутка П., Мишишин Р. Управління репутаційними ризиками організацій за кризових умов: особливості та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-5>

9. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 р. «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України» : Указ Президента України від 30.08.2021 № 448/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/448/2021#Text>
10. Башук А. Комунікаційні стратегії державної влади в умовах інформаційного суспільства : монографія. Кам'янець-Подільський : Друкарня «Рута», 2019. 293 с. URL: https://scc.knu.ua/upload/iblock/3a4/dis_Bashuk.pdf
11. Федчишин С.А. Дипломатична служба України: організаційно-правові засади : дис. ... докт. юрид. наук. Харків, 2021. 511 с. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/16029>
12. Дорош Л., Яблонська М. «М'яка сила» Китаю: оцінка ефективності та реакція на сучасні виклики. *Гуманітарні візії*. 2021. Вип. 7. № 2. С. 23–27. URL: https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/nov/25298/stattyadorosh2227_1.pdf

Дата першого надходження рукопису до видання: 25.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 22.09.2025

Дата публікації: 28.11.2025